

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/1999 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 11 päivänä marraskuuta 1999 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä (HE 132/1999 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavana

- budjettineuvos Elina Selinheimo, valtiovarainministeriö
- apulaisosastopäällikkö Risto Paaerman, kauppa- ja teollisuusministeriö
- asiamies Olli Lindblad, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA

- johtaja Veli-Pekka Saarnivaara, Teknologian Kehittämiskeskus TEKES
- osastopäällikkö Juhani Huttunen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- varapuheenjohtaja Riitta Antinmäki-Vesterinen, Helsingin Yrittäjät
- toimitusjohtaja Juha Marjosola, Suomen Teollisuussijoitus Oy
- toimitusjohtaja Matti Kaitera, Teknoventure Oy
- teollisuusneuvos Yrjö Toivola, Innopoli Oy.

Lisäksi valiokunta on saanut Suomen Pankkiyhdistykseltä ja Suomen Yrittäjiltä kirjalliset lausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta yhtiöstä. Esityksellä muutetaan ja laajennetaan eräiltä osin vuoden 1995 alusta toimineen samannimisen yhtiön tehtäviä ja toimintaperiaatteita. Yhtiön toiminta laajennetaan koskemaan teollisuuden ohella myös palveluelinkeinoja.

Yhtiön toiminnan yleinen tavoite on rahoittaa oman pääoman ehtoisesti sellaisia yrityksiä, joihin yksityiset rahoittajat eivät sijoita riittävästi varoja. Yhtiön toiminnan ensisijaisena painopistealueena on alkavien yritysten oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuden parantami-

nen. Erityisesti painotetaan siemen- ja käynnistysvaiheen yrityksiin sijoittavien rahastojen kehittämistä ja pääomittamista, alueellisten rahastojen kehittämistä ja pääomien kartuttamista sekä EU:n rahoituksen hallinnointia.

Yhtiön toisena painopistealueena ovat oman pääoman ehtoiset suorat sijoitukset, suurehkoihin ja pitkäaikaista riskinottoa edellyttäviin yrityshankkeisiin.

Yhtiön koko sijoitustoiminnassa pyritään liikeloudelliseen kannattavuuteen. Sijoituksille asetetaan aina tuottotavoite. Yksittäisissä sijoituspäätöksissä voidaan poikkeuksellisesti hyväksyä tavanomaista alhaisempi tuotto-odotus ja

suurempi riski. Alkuvaiheen yrityksiin kohdentuviin rahastosijoituksiin sekä suurehkoihin yrityshankkeisiin sisältyvää suurempaa riskiä voidaan tasapainottaa sijoituksilla vähempiriskiisiin kohteisiin.

Valtioneuvosto vahvistaa yhtiön sijoitustoiminnan yleiset suuntaviivat. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa yhtiölle toimeksiantoja, jotka ovat tarpeen yhtiölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksytään johtolauseella täydennettynä.

Lailla uudistetaan Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaperiaatteita rahoitusmarkkinoilla tapahtuneiden muutosten johdosta. Yhtiön tarkoituksena on parantaa erityisesti pienen ja keski-suuren yritystoiminnan edellytyksiä tekemällä oman pääoman ehtoisia sijoituksia pääomasijoitusrahastoihin. Yhtiö voi rahoittaa sijoituksia teollisuuden ohella myös palveluyrityksiin.

Esityksen mukaan yhtiön toiminnan ensisijaisena painopistealueena on oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuden parantaminen. Yhtiön toiseksi painopistealueeksi on tarkoitettu määrätellä oman pääoman ehtoiset suorat sijoitukset suurehkoihin yrityshankkeisiin. Tällaisina hankkeina mainitaan muun muassa erilaiset rakenne- ja toimialajärjestelyt, eurooppalaiset suurhankkeet, ulkomaisten investointien toteuttaminen Suomessa sekä suuret teknologiahankkeet.

Toiminnassa painotetaan siemen- ja käynnistysvaiheen yrityksiin sijoittavien rahastojen kehittämistä ja pääomittamista sekä alueellisen sijoitusverkoston pääomien kartuttamista. Voimassa olevan lain säännökset ovat rajoittaneet Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä sijoittamasta erityisesti siemen- ja käynnistysvaiheen yrityksiin keskittyviin rahastoihin laissa määritellystä tiukasta liiketaloudellisuuden periaatteesta ja sijoituksille asetettavasta tuottotavoitteesta johtuen.

Myös uuden lain mukaan yhtiön toiminnan tulee olla liiketaloudellisesti kannattavaa. Yksittäisissä sijoituksissa voidaan poikkeuksellisesti hyväksyä tavanomaista suurempi riski. Yhtiön toiminnan yleisenä tavoitteena on rahoituksen

kohdistaminen sellaisiin yritysrahoituksen ongelma-alueisiin, joihin yksityisiltä rahoittajilta ei ole saatavissa riittävästi varoja ilman julkisen sektorin toimenpiteitä. Alkuvaiheen yrityksiin kohdentuviin rahastosijoituksiin ja suurehkoihin yrityshankkeisiin sisältyvää suurempaa riskiä voidaan esityksen mukaan tasapainottaa sijoituksilla kohteisiin, joissa on vähäisempi riski.

Valiokunta pitää myönteisenä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n rahoitusmahdollisuuksien parantamista ja toiminnan laajentamista palveluyrityksiin. Myöskään suurehkoja hankkeita ei suljeta pois yhtiön toimintapiiristä. Yhtiön toimialan täsmennyksellä odotetaan olevan myönteisiä kerrannaisvaikutuksia yritystoimintaan ja työllisyyteen.

Markkinaehtoinen sijoitustoiminta on kasvanut ja kehittynyt merkittävästi Suomessa kulu-neella vuosikymmenellä. Liiketoiminnaltaan terveillä yrityksillä on mahdollista saada rahoitusta yksityisiltä rahoittajilta. Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toiminnan yleinen tavoite on oman pääoman ehtoisen rahoituksen kohdistaminen yritysrahoituksen ongelma-alueisiin sekä erityisesti siemen- ja käynnistysrahoitukseen. Valtioneuvosto vahvistaa yhtiön sijoitustoiminnan yleiset suuntaviivat. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa yhtiölle toimeksiantoja, jotka ovat tarpeen sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto sekä kauppa- ja teollisuusministeriö sovittavat yhteen Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toiminnan tarkoituksen ja liiketaloudellisen kannattavuusvaatimuksen. Kun yhtiö on rahoittamassa sellaisia yrityksiä, joille ei ole tarjolla riittävästi markkinaehtoista rahoitusta, tämä tulee

ottaa huomioon kannattavuusvaatimuksia asetettaessa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle osoitetaan riittävästi varoja sellaiseen rahoitukseen, johon yksityisiltä rahoittajilta ei ole riittävästi saatavissa pääomia. Valiokunnan mielestä tulee selkeästi painottaa pienten ja keskisuurten yritysten siemen- ja käynnistysvaiheen rahoitusta, vaikka suurempiakaan yrityksiä ei suljeta ulkopuolelle.

Lakiehdotuksen perustelujen mukaan siemen- ja käynnistysvaiheen rahastosijoitusten lisäämisessä ja sijoitusten hallinnon järjestämisessä tulisi painottaa valtion erityisrahoittajien yhteistyötä. Erityisesti tulisi ottaa huomioon Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran siemenrahoitusalueen kokemus ja Teknologian kehittämiskeskuksen Tekesin asema tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksen ohjaajana.

Valiokunta pitää mainittujen valtion erityisrahoittajien yhteistyötä ja keskinäisen työnjaon koordinoimista tärkeänä, jotta käytettävissä olevat mahdollisuudet hyödynnetään tehokkaasti. Tämä tulee ottaa huomioon myös nyt, kun Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintamahdollisuuksia laajennetaan, yhtiölle luodaan suunta- viivoja ja asetetaan tavoitteita. Esityksen mukaan uudet toiminnot edellyttävät yhtiön organisaation kehittämistä, resurssien lisäämistä sekä asiantuntemuksen laajentamista. Yhtiö voi käyttää myös ulkopuolisia palveluja.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtion omaisuuden myynnistä saatavat tu-

lot ohjataan ensisijaisesti valtionvelan lyhentämiseen, tutkimus- ja kehitystyön saavutetun menotason turvaamiseen sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaedellytysten vahvistamiseen. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan tavoitteeksi tulisi asettaa se, että valtion omaisuuden myyntituloista ohjattaisiin kuluvalle vaalikaudella vähintään yksi miljardi markkaa Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaan. Valtion vuoden 1999 toisessa lisätalousarviossa (HE 112/1999 vp — VaVM 22/1999 vp) myönnetään 250 miljoonaa markkaa Suomen Teollisuussijoitus Oy:n osakepääoman maksamiseen ja muuhun oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen yhtiössä.

Valiokunta pitää yhtiöön sijoittamista kansantaloudellisesti kannattavana, koska sillä edistetään yritystoiminnan ja henkisen pääoman säilymistä Suomessa ja sitä kautta työllisyyttä. Hallituksen tulee osoittaa Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön varoja tasapainoisesti pitemmällä ajanjaksolla sen mukaan kuin yhtiölle asetettujen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää, jotta yhtiö ja rahoitusta hakevat yritykset voivat ennakoita käytettävissä olevat mahdollisuudet.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *säädetään:*

1—6 §
(Kuten HE)

TaVM 14/1999 vp — HE 132/1999 vp

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Leena Luhtanen /sd	Pekka Kuosmanen /kok
vpj.	Mari Kiviniemi /kesk	Mika Lintilä /kesk
jäs.	Jouni Backman /sd	Kirsi Piha /kok
	Klaus Hellberg /sd	Ola Rosendahl /r
	Susanna Huovinen /sd	Mauri Salo /kesk
	Mikko Immonen /vas	Juhani Sjöblom /kok
	Reijo Kallio /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Marja-Leena Kemppainen /skl	vjäs. Veijo Puhjo /vas.
	Kalervo Kummola /kok	